

УДК 340.143, 159.9

А- 43

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою ВНПЗ «Дніпровського гуманітарного університету» від 19.02.2026 (протокол № 6).

А-43 Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 24 грудня 2025 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2025. 300 с.

Збірник конференції містить матеріали VS Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми юриспруденції та психології» (24.12.2025), у роботі якої взяли участь здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (голова); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (заст. голови); **Андрій МІРОШНИК** (секретар); канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**, докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**, докт. юрид. наук, доц. **Сергій ПЕНЬКОВ**, канд. псих. наук, доц. **Людмила ПРІСНЯКОВА**, докт. псих. наук, доц. **Олександр САМОЙЛОВ**

© ВНПЗ ДГУ, 2025

© Автори, 2025

Коваленко Т.Ю. ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЯК РЕСУРСНИЙ ЧИННИК ЗАПОБІГАННЯ ПРОФЕСІЙНОМУ ВИГОРАННЮ ПЕРСОНАЛУ МЕДИКО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ.....	215
Колесник В.А. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ.....	218
Краснощок А.В. ПСИХОПРОФІЛАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК БАЗОВИЙ НАПРЯМ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ.....	222
Лисенко О.І. ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ЗОВНІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....	226
Малигіна Н.І. ПСИХОЛОГІЧНІ РЕСУРСИ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ЖІНОК З ДОСВІДОМ ВІЙСЬКОВОЇ ВТРАТИ.....	228
Маргинішина Р.Ю. ТРАНСФОРМАЦІЯ АГРЕСИВНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД ВІЙНИ.....	233
Мірошник О.Д. СТАТЕВІ ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ.....	236
Недвиги Є.В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ СІМ'Ї ЯК ЧИННИК ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ.....	239
Подакін М.Ю. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК САМООЦІНКИ ТА РІВНЯ ТРИВОЖНОСТІ З ПРОЯВАМИ ПРОКРАСТИНАЦІЇ У СТУДЕНТІВ.....	242
Сливинська А.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРЕДИКТОРИ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ.....	245
Чеснохревська З.М. ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ ЯК ЧИННИК ЗНИЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	249
Курдаєва В.О. ВПЛИВ ПОРУШЕНОЇ ДИТЯЧОЇ ПРИХИЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ДЕСТРУКТИВНИХ ЖИТТЄВИХ СТРАТЕГІЙ.....	252

6. Боровик Я. Організаційна культура лікарні: діагностика за моделлю ОСАІ // Соціальна психологія. 2018. № 4. С. 76–84.

Колесник Вікторія Анатоліївна

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Салюк Марина Анатоліївна

кандидат психологічних наук, доцент

доцент кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ

При виникненні надзвичайних ситуацій (далі – НС), підрозділи¹, які першими прибувають на місце події, керуються принципом так званої «золотої години». Використання цього критичного проміжку часу, допомога є найбільш ефективною для рятування життя та локалізації загрози.

Важливу роль у таких випадках відіграють підрозділи Національної поліції України, які забезпечують публічну безпеку та порядок, контролюють доступ до зони НС, сприяють евакуації населення, надають необхідну допомогу постраждалим. Завдяки своїм діям поліція допомагає зменшити паніку серед населення та забезпечує безпеку як для громадян, так і для персоналу, який працює над ліквідацією НС.

Психологічний стан самих поліцейських є надзвичайно важливим фактором, оскільки під впливом стресових ситуацій можуть погіршуватися концентрація, звужуватися поле уваги та проявлятися імпульсивна поведінка [1; 2].

Крім участі в ліквідації наслідків НС, професійна діяльність поліцейських пов'язана з підвищеним рівнем відповідальності, емоційного напруження та необхідністю прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику [3; 4]. Надзвичайні ситуації техногенного, природного, соціального чи воєнного характеру висувають особливі вимоги до психіки правоохоронців через їх непередбачуваність, обмеженість часу, загрозу життю та потребу приймати рішення в екстремальних умовах [5]. У подібних ситуаціях психологічні характеристики працівників поліції значно впливають на результативність їх дій,

---

¹ Зазвичай до таких підрозділів належать Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Національна поліція України, екстрена (швидка) медична допомога.

загальний рівень безпеки населення та ефективність взаємодії з потерпілими [6; 3].

Актуальність аналізу цієї проблематики обумовлена зростанням, особливо упродовж останніх десяти років, кількості НС в Україні. Даний факт створює додаткове навантаження на поліцейські структури та вимагає підвищення якості психологічної підготовки особового складу [7; 5]. Участь правоохоронців у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій включає взаємодію з людьми, які перебувають у стані страху, паніки або гострої стресової реакції. Це значно ускладнює проведення оперативних заходів і вимагає від фахівців високого рівня емоційної стійкості [8].

Психологічні реакції поліцейських у надзвичайних ситуаціях формуються під впливом комбінації стресових чинників, високої відповідальності та професійних ризиків. Під час гострого стресу в організмі відбуваються фізіологічні зміни: прискорюється серцебиття, зростає рівень кортизолу, звужується поле уваги. Усе це безпосередньо позначається на швидкості й точності прийняття рішень [9]. Характерною особливістю є також активація механізмів «боротьби або втечі», яка здатна як підвищувати ефективність реакції, так і, навпаки, провокувати імпульсивність або блокування дій у критичних ситуаціях [4].

Процес прийняття рішень поліцейськими за таких умов є складною когнітивною діяльністю, що зазвичай проходить за умов обмеженого часу та неповної інформації. Дослідження демонструють, що в таких ситуаціях представники поліції частіше покладаються на вже відпрацьовані автоматизовані навички, попередньо розроблені алгоритми дій і інтуїтивне сприйняття ситуації [1]. Інтенсивні стресові реакції здатні спричинити когнітивні викривлення, помилки у визначенні ризиків або невірне розставлення пріоритетів. Це підкреслює значущість попередньої психологічної підготовки та проведення тренінгів із моделювання кризових ситуацій [7; 5].

Важливим аспектом діяльності поліцейських залишається комунікативна складова. У випадках виникнення масової паніки, конфліктів чи загроз життю здатність правоохоронця ефективно взаємодіяти з громадянами впливає на рівень довіри, швидкість евакуації та зменшення ризику деструктивної поведінки серед населення [2]. Емоційна врівноваженість, чіткість мовлення, контроль невербальних сигналів та навички деескалації конфліктів є критичними у взаємодії з постраждалими, свідками подій або агресивно налаштованими особами [10; 2]. Результативність таких контактів залежить не лише від професійної підготовки, але також від рівня емоційного самоконтролю і психологічної стійкості співробітників поліції. У кризових ситуаціях люди часто опиняються в стані паніки, розгубленості або проявляють агресивність, що вимагає від правоохоронців вміння ефективно знижувати напруження, надавати підтримку та організовувати чіткі дії населення [8]. Навички кризової

комунікації, вміння знижувати рівень напруження та формувати атмосферу безпеки є ключовими для запобігання масовим конфліктам та забезпечення ефективної евакуації постраждалих [3; 5].

Поліцейські, які переживають вплив сильного стресу або емоційного виснаження, можуть проявляти підвищену різкість, агресивність чи, навпаки, демонструвати пасивну поведінку, що негативно впливає на виконання їхніх професійних обов'язків [9].

Сильний стрес та емоційне виснаження провокують деструктивні поведінкові реакції – від агресивності до апатії, такий стан знижує ефективність виконання службових завдань. Тривалий вплив екстремальних чинників під час ліквідації НС суттєво підвищує ризики виникнення хронічної втоми та професійного вигорання серед особового складу. Саме тому системна психологічна підготовка (тренінги, ігри тощо) є критично важливою, оскільки допомагає розвинути стресостійкість, навички саморегуляції та здатності до оперативного прийняття рішень у кризових умовах.

Програми професійної підготовки включають тренінги з кризового спілкування, моделювання надзвичайних ситуацій, розвиток емоційної обізнаності та використання когнітивно-поведінкових методів, що сприяють зменшенню інтенсивності стресових реакцій [3; 5].

Важливою областю досліджень є запобігання стресу та профілактика професійного вигорання. Використання тілесно-орієнтованих технік, дихальних вправ, майндфулнес-практик і методів емоційної розрядки допомагає знизити рівень напруження та сприяє відновленню працездатності після пережитих екстремальних ситуацій [4; 8].

Організаційні фактори мають вагоме значення для забезпечення психологічної готовності поліцейських. Прозорість службових алгоритмів, забезпечення засобами індивідуального захисту, ефективна внутрішня комунікація у підрозділі та підтримка з боку керівництва суттєво зменшують рівень стресу та сприяють формуванню відчуття контролю над ситуацією [5].

Працівники поліції у кризових ситуаціях стикаються з травматичними подіями, загрозою власному життю, вимогою приймати важливі рішення в умовах тиску, а також із сильними емоційними реакціями постраждалих. Це суттєво підвищує рівень професійної напруги [10]. Постійний вплив таких чинників може сприяти появі симптомів емоційного вигорання, тривожності, хронічної втоми та вторинної травматизації. Науковці відзначають, що поліцейські, які регулярно залучаються до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, показують підвищений рівень стресових реакцій у порівнянні з іншими [2].

Аналіз свідчить, що психологічні аспекти роботи поліцейських у надзвичайних ситуаціях різного походження мають важливе значення для ефективності їх реагування та забезпечення безпеки громадян. Високий рівень стресу, невизначеність інформації та загроза життю створюють значне

емоційне навантаження, яке може впливати на якість прийняття рішень і поведінкові реакції співробітників поліції [1; 10].

Своєчасна психологічна підготовка, розвиток навичок самоконтролю та підтримка після критичних ситуацій є ключовими факторами, що допомагають зменшити негативний вплив професійного стресу й покращити адаптивні здібності правоохоронців. Організаційні чинники, такі як ефективна командна взаємодія, чітко визначені алгоритми роботи та належна підтримка з боку керівництва, значною мірою впливають на психологічну стійкість і професійну результативність [5].

Таким чином, психологічний стан та емоційна стійкість поліцейських є визначальними факторами ефективності ліквідації наслідків НС. Специфіка діяльності в екстремальних умовах – від воєнних загроз до техногенних катастроф – супроводжується інтенсивними фізіологічними змінами та когнітивними викривленнями, що безпосередньо впливає на швидкість прийняття рішень і здатність поліцейських в управляти панічними настроями серед населення.

Зростання кількості НС в Україні протягом останнього десятиліття створює безпрецедентне психологічне навантаження на особовий склад, провокуючи ризики професійного вигорання та деструктивних поведінкових реакцій. Це актуалізує потребу в докорінному вдосконаленні системи психологічної підготовки, яка має бути спрямована на розвиток навичок саморегуляції, опанування механізмів «боротьби або втечі» та формування високої комунікативної компетентності для роботи з постраждалими в стані гострого стресу.

Список використаних джерел та літератури:

1. Галич М.В. Вплив умов професійної діяльності на емоційний стан працівників поліції // Юридична психологія. 2024. № 2. С. 64–71.
2. Соціально-психологічне забезпечення діяльності Національної поліції України : монографія / за ред. В.І. Барка. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2021.
3. Гончарова Я.І. Особливості спрямованості поліцейських у складних професійних ситуаціях // Наукові записки. Серія: Психологія. 2024. № 1. С. 49–54.
4. Ярещенко О.В. Умови розвитку морально-психологічної стійкості співробітників національної поліції України // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». 2019. № 3. С. 112–118.
5. Дії працівників органів Національної поліції при виникненні надзвичайних ситуацій : навчальний посібник. Київ : МВС України, 2020.
6. Андрусишин Р.М., Пряхіна Н.О. Психологічні особливості вирішення конфліктів у професійній діяльності патрульної поліції // Науковий

- вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2023. № 1. С. 33–38.
7. Дучимінська Т.І., Микитюк М.Ю. Психологічні особливості стресостійкості особистості поліцейського в умовах воєнного стану // Психологічні студії. 2023. № 1. С. 52–59.
  8. Барко В.І., Барко В.В. Професійна стресостійкість працівників правоохоронних органів // Психологія і право. 2021. № 2. С. 37–44.
  9. Пономаренко Ю.С. Аналіз стресових чинників у професійній діяльності поліцейських під час війни // Наукові перспективи № 8(50) 2024.
  10. Іванцов В.О. Психологічна підготовка поліцейських до роботи в умовах гібридної війни та інформаційно-психологічного тиску // Особистість, суспільство, закон Харків : ХНУВС, 2025. С. 83-87.

Краснощок Альона Валеріївна

здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Варакута Марина Леонідівна

старший викладач кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету

ПСИХОПРОФІЛАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК БАЗОВИЙ НАПРЯМ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ

У сучасному світі, де важливо розвивати освіту, медицину та соціальні інститути, питання збереження та зміцнення психічного здоров'я людей, залучених до цих процесів, стає все більш актуальним. Рівень стресу, тривоги, аморальної поведінки, булінгу та наслідки соціальних і психологічних криз зростають. Це не тільки зафіксовано в наукових джерелах, але й чітко простежується в повсякденній практиці психологічних служб. Ці тенденції вимагають не епізодичної, а систематичної профілактичної роботи. На нашу думку, практичні психологічні служби не повинні працювати в «режимі пожежної бригади», реагуючи лише на кризи, а повинні розробляти довгострокову стратегію профілактики психологічних розладів. Тому психопрофілактична діяльність є одним з ключових напрямків роботи психологічних служб.

Мета дослідження: обґрунтувати важливість психопрофілактичної діяльності як ключового елементу психологічного обслуговування,